

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXXV. De causis excusantibus à jejunió.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

hendo carnem &c. quia ex officio tenentur illos corrigere, & adigere ad obsevantiã præceptorum.

Sanch. sup. 14. Qualiter caupo diebus vetitis suis hospitiibus carnes apponere possit, dixi Casu 20. n. 14.

CASUS LXXV.

De Causis excusantibus à jejunio.

Damon Theologus interrogatur 1. An in jejunio dispensare possint Episcopus, Abbates, Pastores, Confessarii, Medici. 2. Ex quibus causis. 3. An quibus esus carnum diebus Solis, Martis, vel Jovis permissus est, possint die Solis toties edere carnes, quoties volunt; aut ii, quibus licitum est istis diebus bis refici, an possint bis refici in carnibus. 4. An dispensatus ad secundam refectionem possit sumere tertiam, aut dispensatus ad carnes possit secundo refici. 5. An dispensatus ad carnes possit edere carnes noxias. 6. An cessante infirmitate cesset dispensatio, & quid in dubio. 7. An excuset difficultas jejunandi. 8. Debilitas stomachi, capitis; quid de pregnantibus, lactentibus, pauperibus. 9. Quid de iis, qui nondum compleverunt annum 21imum, quid in dubio. 10. Quid de sexagenariis, aut ex voto ad jejunium obligatis. 11. Qualis labor excuset. 12. An excuset diebus festivis, vel eos, qui ex gravi labore non fatigantur. 13. Quid de scribis, sartoribus, barbitonsoribus, itinerantibus, venantibus, ludentibus &c. 14. Quid

de fatigatis ex opere inutili, vel illioto. 15. Quid de studentibus, concionantibus. 16. Quid si quis dormire non possit nisi plene refectus, an expediat semel carnibus, vel bis piscibus refici. 17. An excuset præceptum Heri, aut mariti heretici. 18. An sola urbanitas, si dispensatus invitet non dispensatum. 19. An possit absolvi poenitens, qui ex insufficiente causa se excusat à jejunio. Pro resolut.

QUÆR. Quid circa causas à jejunio excusantes?

R. 1. Sola Superioris dispensatio & impotentia excusat. Circa dispensationem tenenda sunt sequent. 1. In jejunio dispensat Episcopus & Prælati regulares, Provinciales, Superiores locales respectu suorum religiosorum, quia in hos jurisdictionem quasi Episcopalem obtinent. c. Abbates de privil. in 6. item in plerisque Diacel. ex consuetudine cum privata persona dispensare possunt Parochi etiam præsentate Episcopo, si ita habeat usus. Sylv. Sanch. de matr. l. 3. d. 9. n. 27. Reiffens. n. 177. Confessarii verò & Medici dispensare nequeunt, quia carent jurisdictione in foro externo; si tamen Confessarius,

Ppp 2

- farius, Medicus, vel alius prudens & gnarus dicat adesse causam excusantem, illis credi; vel in dubio dispensatio peti potest. 2. Ut dispensetur, requiritur causa rationabilis, & quidem, ut dispensetur pro tota Diœc. requiritur, causa publica v. g. communis piscium penuria, periculum ne homines ex pisculentis putidis, aut infectis morbum contrahant &c. causa sufficiens ad dispensandum in jejunio Ecclesiastico etiam est sufficiens ad dispensandum jejunium ex voto, nisi constet de alia voventis intentione, quia votum est lex privata, quam vovens sibi spontè imponit; ergo interpretanda est juxta alias Leges in eadem materia. 3. Si Episcopus in Quadrages. permittat carnes pro die Solis, Martis, & Jovis, dubium manet an in die Solis liceat toties, quoties quis volet, edere carnes; item an illi, quibus ob laborem, vel ætatem licitum est plures refectioes sumere, etiam possint pluries istis diebus vesci carnibus, super quibus interrogandus dispensans, quia non est ubique eadem omnium voluntas. *Croix n. 1312.* 4. Cui permessa est secunda refectio, per hoc non censetur permessa tertia, vel quarta; quia duplex ad finem dispensationis v. g. ad tollendam debilitatem sufficere potest. 5. Dispensatus ad esum carniū hoc ipso non est dispensatus ad duplicem refectioem, sicut dispensatus ad duplicem refectioem non censetur dispensatus ad esum carniū, nisi ex declaratione dispensantis aliud constet. *Nav. Lest. Cajet. cont. Tamb. Reiffens. Spor. Schmalzgr.* ductos hac ratione, quòd abstinentiā à carnibus sit de substantia jejunii, ergo sublata abstinentiā à carnibus tota lex jejunii solvitur; sicut, si quis non possit dolere, non tenetur confiteri, quia dolor est de Confessionis substantiā. *Sed contra est;* nam quamvis Ecclesia abstinentiam à carnibus & secundā refectioem eodem præcepto præcipiat, sunt tamen materiæ divisibiles, & Ecclesia eas sæpe dividit; ergo sublata obligatione ad unum non tollitur ad alterum; sicut, qui eodem voto vovit dare pauperi duos aureos, si non possit dare duos, tenetur dare unum, quem potest. Aliud est de dolore à quo Sacramentum separari nequit. 6. Qui pro valetudine dispensatus est ad certum genus carniū v. g. ad vitulinam vel gallinas, non potest edere carnes noxias v. g. porcinam, quia expressio certarum carniū satis significat mentem dispensantis sic restrictam, neque est ratio dispensandi ad has: e contra simpliciter ob invaletudinem dispensatus ad carnes potest etiam porcinam vel fortè non salubres edere, saltem si magnus ad eas sit appetitus & modicè sumantur, quia volun-

luntas dispensantis non est restricta, & est ratio etiam in his dispensandi ad tollendos scrupulos; cum sit difficile carnes noxias à non noxiis discernere, & sic optimè conciliantur DD. pro, & contra sentientes apud *Joan. Sanch. d. 51. à num. 20. 7.* Cui in *Quadrag.* ob infirmitatem permittæ sunt carnes, cessante infirmitate cessat permissio, quia cessat causa permissionis. *Steph. num. 128.* in dubio, an infirmitas plenè cessaverit, manet dispensatio in possessione, & præsumitur de benignâ voluntate dispensantis.

7. *R. II.* Impotentia à jejuniis excusat secundum explanationes seqq. 1. Impotentia alia est physica, quando quis simpliciter non potest jejunare; alia moralis, quando non potest sine magno incommodo v. g. sine periculo gravis infirmitatis, aut notabili diminutione virium; sola autem mortificatio, aut difficultas jejunandi non excusat à lege, imò à lege intenditur: si infirmitas vel debilitas sit certò gravis etiam si ex culpâ contracta absque dispensatione excusat, quia lex humana tunc non obligat; in dubio petenda est dispensatio. 2. Inter impotentes numerantur, qui debili sunt stomacho, qui ob jejunium graves patiuntur dolores capitis, vertiginem &c. *Bonac. Laym. c. 3. nu. 3.* mulieres lactentes, & prægnantes, quia indigent majori nutrimento pro se, & fœtu, vel prole suâ;

imò & carnes iis dari possent, si alioquin periculum proli immineret. *Filliur. Dian.* Pauperes ostiatim mendicantes & quicumque non habent, quo semel honestè reficiantur, quia bis malè comedisse, sufficienter est jejunasse, si tamen vel siccum panem ad saturitatem habent carnibus vesci non poterunt; aliud est de magnatibus aliisque hominibus delicatis, qui sicco pani non assueverant. *Laym. l. c.* meritò dicit posse tolerari in Germania consuetudinem, quâ finitis Bacchanalibus reliquæ carniū dantur pauperibus absumendæ. 3. Excusantur adolescentes antè annum 21. completum: omnes cum *D. Th. q. 147.* quia ob corpus accrescens indigent abundantiori alimento; *nec obstat*, quòd fortè unus vel alter sit satis robustus, quia hoc per accidens est, & ratio tenet de plerisque; qui complet annum 21. in *Quadrag.* tenetur à die ætatis completæ; in dubio, an compleverit, factâ sufficienti inquisitione manet in possessione libertatis, & ætas est quid facti, quod non præsumitur, uterque *Sanch. Dian. de jej. R. 49.* Carnes tamen pueris post septimum ætatis annum nec præbere, nec ipsis vesci licet, quia præsumitur usus rationis, nec est ratio eos excusandi à præcepto negativo abstinendi à carnibus, cum corpus accrescens aliis cibis sufficienter ali possit. Item adolescentes, etsi antè an-

num 21. non obligentur ad jejunium ex præcepto Ecclesiæ, possunt tamen obligari ex voto vel pœnitentiâ aut etiam ex profess. Relig. velut FF. *Minores. Spor. num. 49. Reiffens. nu. 44.* quia per votum & professionem cesserunt suo juri. 4. Excusantur senes sexagenarii utriusque sexûs quoad plures refectiones, non quoad carnes, etiamsi annus sexagesimus tantùm sit inchoatus, nam in favorabilibus dies vel annus cæptus habetur pro completo *L. qua etate ff. de testam. Nav. uterque Sanch. & plurimi apud ipsos. Dian. R. 20.* dicit, id esse certum, *Spor. num. 50.* dicit teste *March.* id à Pio V. esse vivæ vocis oraculo declaratum, & *Ratio* est, quia sexagenarii plerumque viribus multùm deficient, & senectus ipsa est morbus; etsi unus vel alter sit robustus, id per accidens est, sicut per accidens est, quòd unus, vel alter adolescens antè annum 21. habeat sufficientes vires, aut aliqui ex agricultura non fatigentur, tamen omnes sic laborantes excusantur; deindè irà habet consuetudo, sed certum est consuetudinem contra legem Ecclesiasticam prævalere posse: ergo. idque *Sanch.* & alii extendunt etiam ad sexagenarios obligatos ex voto, vel professione, quia vovens, vel statuta Religionis intendunt jejunium ad formam Ecclesiæ, nisi aliud exprimant. *Dices*: Lex jejunandi est in possessione, & ratio excusans incer-

ra. ita *S. Antonin. Lezan. Bonac. Laym. q. N. Ab.* Excusatio est satis certa saltè in praxi, & accedente consuetudine. Si Superior dispensans in voto Castitatis surrogaverit jejunium pro omni die Veneris, ab hoc jejunio non excusatur sexagenarius, quia jejunium surrogatur in locum Castitatis, ad quam obligaretur etiam post annum 60. *Croix nu. 1320. 5.* Ut labor excuset, debet esse multùm fatigativus, seu talis, ut sine gravi incommodo non possit conjungi cum jejunio, quod nunc videtur certum ex propos. 30. damn. ab Alex. VII. *Omnes officiales qui in republ. corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio.* 6. Opera de se multùm laboriosa & à jejunio excusantia sunt ea, quæ fiunt cum magna corporis agitatione, veluti ligna scindere, onera portare, arare terram, fodere, triturare &c. ejusmodi labores excusant omnes sic laborantes, etiam eos, qui ob extraordinarias vires fortè non lassentur, quia leges non attendunt quid hic & nunc in raro casu fiat, sed quod ordinariè, & plerumque contingit, idque tenet etiamsi uno vel altero die ob festum vel aliud impedimentum non laboretur, quia plerumque illis diebus indigent etiam majori refocillatione. *Sanch. Publ. Dian. R. 9. Tamb. num. 24.* Econtrà scribere, bar-

13. barbas tondere, nere, choraliter orare, cantare, pingere, equitare, curru vehi per se loquendo non multum debilitant, & consequenter non excusant. Patet ex propos. 3. 1. ab Alex. VII. damn. *excusantur absolute à præcepto jejuniis omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque agant, etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter unius diei conficiant.* Casu quo tamen ob specialem subjecti dispositionem cum notabili defatigatione conjungantur, à jejunio excusabunt; Idem dicendum de itinere, venatione, piscatione etiam pro sola animi recreatione susceptis, dummodò notabiliter fatigent, aut debilitent, & ejusmodi recreationes non nimis sæpè, & in fraudem Legis assumantur, idè scilicet, nè quis teneatur jejunare; *Ratio est præsumptus benignæ matris Ecclesiæ consensus, & videtur nimis durum semper ab ejusmodi recreatione abstinere, & positâ fatigatione gravi jejunium est moraliter impossibile, consequenter non obligat. Qualiter autem obligatis lege possit, aut non possit ponere impedimentum legi,* dixi *Cas. 6. num. 15. 7.* Si quis multum fatigatus sit ex opere inutili vel illicito, non tenetur jejunare, quia suppositâ gravi fatigatione est moraliter impotens; si tamen id prævidit, peccavit graviter se absque causâ reddendo inhabilem ad jejunium.
14. 8. Non tantum labor corporis, sed

vel maximè labor ingenii, si improbus sit, excusat, ut si quis quotidie vel integris diebus se occupet studiis, concionibus &c. *Cajet. q. 147. a. 3. Bonac. Laym. numer. 4.* nam quamvis studium non fatiget corpus, consumit tamen Spiritus animales, qui ad vitam & sanitatem magis sunt necessarii, & si tales quid manè sumant, sumunt per modum Medicinæ: ex hoc capite plerique excusant magistros, qui quotidie quatuor horis docent Grammat. saltem erit causa sufficientissima cum iis dispensandi. 9. Qui dormire non possunt, quin vesperè plenè reficiantur, probabilius teneatur in prandio solâ collatione esse contenti, & vesperi prandere; *Ratio est, quia commutando prandium in cœnam possunt servare substantiam jejunii, ergo ad hoc tenentur: si verò absque gravi incommodo prandium ad vesperum differre non possint, licebit bis se reficere: si quis non posset abstinere à secunda refectioe nisi reficiat se in carnibus, potest, imò juxtâ Croix num. 1313. tenetur se semel reficere carnibus, quia cum harum esu consistit jejunium magis, quàm cum bona refectioe in piscibus.* 10. Non excusat præceptum Heri v. g. hæretici jubentis famulos comedere carnes, imò famuli, si alibi commodum servitium nancisci possint, tenentur prius servitium dimittere, & petere dispensationem,

ut

ut tali casu dicere, se esse dispensatos, nè alios scandalizent; si hæreticus jubeat carnes edere in odium fidei, erit intrinsecè malum obedire, &c. 11. Uxor non deobligatur à jejunio ex hoc præcisè quòd maritus ei jejunare prohibeat, quia non habet jus prohibendi, & potius Ecclesiæ, quàm marito obedire debet: si tamen timeret graves discordias, possèt non jejunare, quia pax conjugalis præponderat jejunio, nisi maritus hæreticus id juberet in contemptum jejunii, vel Ecclesiæ, tunc enim uxor tenetur potius vitam ponere, quàm obedire. *Steph. num. 131. 12.* Sola urbanitas non est causa sufficiens, ut in gratiam amici, vel hospitis jeju-

num solvas; quia hoc iniquè petit amicus, si tu sis dispensatus, non potes invitare alium, ut tecum cænet, etiamsi scias illum cænaturum alibi, quia invitatio ad aliquid, quod ipse sinè peccato facere non potest. ità contra *Nav. tenent Dian. Less. 13.* Si pœnitens ob insufficientem causam se excuset à jejunio, absolvi non debet, quin promittat jejunare, aliàs enim non est paratus servare omnia præcepta graviter obligantia; *nec obstat*, quòd forte sit in bonâ fide, nam monitio erit plerumque fructuosa, nec præceptum est nimis difficile, aut si pariat nimiam difficultatem, erit moraliter impossibile, adeoque non obligans.

